

> Retouradres Postbus 20401 2500 EK Den Haag

Nederlandse Aardolie Maatschappij B.V.
Postbus 28000
9400 HH ASSEN

**Directoraat-generaal Klimaat
en Energie**

Directie Warmte en Ondergrond

Bezoekadres

Bezuidenhoutseweg 73
2594 AC Den Haag

Postadres

Postbus 20401
2500 EK Den Haag

Overheidsidentificatienr

00000001003214369000

T 070 379 8911 (algemeen)

www.rijksoverheid.nl/ezk

23 AUG 2019

Datum

Betreft Wijziging instemmingsbesluit winningsplan Coevorden

Ons kenmerk

DGKE-WO / 19124988

Bhm: 19208044

Uw kenmerk

EP201805204345

Bijlage(n)

1. Aanvraag

De Nederlandse Aardolie Maatschappij B.V. (hierna: de NAM), heeft op 29 mei 2018 (ontvangen op 30 mei 2018) een verzoek ingediend bij de Minister van Economische Zaken en Klimaat (hierna: de minister) tot wijziging van het instemmingsbesluit voor het winningsplan Coevorden dat de toenmalige minister van Economische Zaken op 11 juni 2004 (Kenmerk: ME/EP/UM/4019018) heeft genomen.

De wijziging betreft het aanpassen van de verwachte duur van de gasproductie uit het Coevorden gasveld welke bestaat uit de voorkomens Coevorden Limburg (hierna: Coevorden DC), Coevorden Zechstein 2 Carbonate (hierna: Coevorden ZE22C) en Coevorden Muschelkalk (hierna: Coevorden RNMU) naar 2033. De gevraagde aanpassing geeft meer tijd om de totale volumes te kunnen produceren waarmee reeds is ingestemd in het instemmingsbesluit van 11 juni 2004 en als efficiënte winning zijn aangemerkt. Het geldende winningsplan blijft voor het overige ongewijzigd.

Sinds 1950 wordt er gas gewonnen uit de Coevorden voorkomens. De gasvoorkomens zijn gelegen in de winningsvergunning Schoonebeek in de provincies Drenthe en Overijssel, in de gemeenten Hoogeveen, Hardenberg en Coevorden.

2. Beleid gaswinning in Nederland

In de brief van de minister aan de Tweede Kamer van 30 mei 2018 (Kamerstukken II 2017-18, 33529, nr. 469) over gaswinning uit de kleine velden en de energietransitie, legt het kabinet de prioriteit bij een zo snel mogelijke overgang naar duurzame energie. Zolang het nodig is wil het kabinet aardgas uit de kleine velden winnen, waar en voor zover dit veilig kan. Hoewel in de gebouwde omgeving stevig ingezet wordt op het geleidelijk afbouwen van het gebruik van aardgas, speelt aardgas de komende decennia nog een essentiële rol in de Nederlandse energievoorziening. Op dit moment is de Nederlandse energievoorziening nog voor meer dan 90% afhankelijk van fossiele brandstoffen (olie, gas, steenkool) en aardgas voorziet in ruwweg 40% van onze primaire energiebehoefte. Aardgas is de fossiele brandstof met de minste CO₂-uitstoot en

dus het minst belastend voor het klimaat. In de overgang naar duurzame energie, blijft aardgas de komende decennia nog steeds nodig voor de industrie, voor het verwarmen van een groot deel van de huizen en voor het in stand houden van een betrouwbare elektriciteitsvoorziening. Wanneer aardgas veilig kan worden gewonnen is het wenselijk dit uit de Nederlandse bodem te winnen. Nederland is dan minder afhankelijk van gasimport en de schonere winning in Nederland beperkt ook de met de winning samenhangende mondiale uitstoot van CO₂.

3. Juridisch kader

3.1. Mijnbouwregelgeving

Het verzoek tot wijziging van het instemmingsbesluit dient te worden getoetst aan de Mbw en de daarop gebaseerde regelgeving. De artikelen 34 en 36 van de Mbw vormen het juridisch kader waaraan een verzoek tot wijziging van het instemmingsbesluit wordt getoetst. Uit artikel 34, vierde lid, onder b van de Mbw volgt dat afdeling 3.4 van de Algemene wet bestuursrecht (hierna Awb) niet van toepassing is op de voorbereiding van een besluit omtrent wijziging van een instemmingsbesluit van ondergeschikte aard, die niet leidt tot een andere beoordeling van de

- de effecten van de wijze van winning,
- de effecten van bodembeweging als gevolg van de winning en de maatregelen ter voorkoming van schade door bodembeweging en
- de risico's voor omwonenden, gebouwen en infrastructurele werken of de functionaliteit daarvan.

Ter beoordeling of de minister kan instemmen met wijziging van het instemmingsbesluit, toetst hij de wijziging aan artikel 36, tweede lid van de Mbw. De minister kan zijn instemming geheel of gedeeltelijk weigeren of daaraan voorschriften of beperkingen verbinden, indien dat gerechtvaardigd wordt door één van de volgende belangen:

- de veiligheid van omwonenden;
- het voorkomen van schade aan gebouwen of infrastructurele werken of de functionaliteit daarvan;
- het belang van planmatig gebruik of beheer van delfstoffen, aardwarmte of andere natuurlijke rijkdommen;
- de nadelige gevolgen voor het milieu;
- de nadelige gevolgen voor de natuur.

3.2. Voorbereidingsprocedure wijziging instemmingsbesluit Coevorden

De NAM, heeft op 29 mei 2018 (ontvangen op 30 mei 2018) een verzoek ingediend bij de Minister van Economische Zaken en Klimaat (hierna: de minister) tot wijziging van het instemmingsbesluit voor het winningsplan Coevorden dat de minister toenmalige minister van Economische Zaken op 11 juni 2004 (Kenmerk: ME/EP/UM/4019018) heeft genomen.

De minister is van oordeel dat de verzochte verlenging van de productieperiode een wijziging van ondergeschikte aard is, omdat deze wijzigingen niet leiden tot een andere beoordeling van de effecten en risico's, die hierboven zijn genoemd. Dit zal in het navolgende nader worden toegelicht. Gelet op artikel 34, vierde lid, onderdeel b, Mbw, wordt de voorbereidingsprocedure van afdeling 3.4 Awb

daarom niet gevolgd. Er is advies gevraagd aan SodM (artikel 127, eerste lid, onderdeel a, Mbw), de Tcbb (artikel 35, tweede lid, Mbw en artikel 114, tweede lid onderdeel a, Mbw), de betrokken decentrale overheden (artikel 34, vijfde lid, Mbw) en aan de Mijnraad.

Om de betrokken decentrale overheden te ondersteunen bij het opstellen van hun advies heeft het ministerie van Economische Zaken en Klimaat een informatiesessie georganiseerd specifiek voor het winningsplan Coevorden, waarbij ook de NAM aanwezig was. Deze specifieke informatiesessie heeft op 3 april 2019 plaatsgevonden in het gemeentehuis Hardenberg. Bij deze specifieke informatiesessie waren naast medewerkers van het ministerie van Economische Zaken en Klimaat en de NAM, medewerkers van de provincie Overijssel, de provincie Drenthe, gemeente Hogeveen, gemeente Hardenberg en gemeente Coevorden aanwezig.

Belanghebbenden die het niet eens zijn met dit besluit kunnen bezwaar maken tegen dit besluit. Meer informatie hierover staat onderaan dit besluit.

4. Adviezen naar aanleiding van de aanvraag

Over het verzoek tot wijziging van het instemmingsbesluit Coevorden zijn door de volgende adviseurs, op verzoek van de minister, advies uitgebracht:

- SodM heeft bij brief van 5 juni 2019 (kenmerk: 19115540 / ADV-218) advies uitgebracht. Voor de beoordeling van het winningsplan Coevorden heeft SodM advies gevraagd aan TNO-AGE (hierna: TNO) voor de verificatie van de berekeningen op de onderdelen doelmatig gebruik, bodemdaling en de SRA. Bij brief van 16 mei 2019 (kenmerk: AGE 19-10.034) heeft TNO advies uitgebracht;
- de Tcbb heeft bij brief van 2 november 2018 (kenmerk: 18266003) advies uitgebracht;
- het college van gedeputeerde staten van de provincie Drenthe heeft op 7 mei 2019 advies uitgebracht (kenmerk: 19/5.3/2019001148);
- het college van gedeputeerde staten van de provincie Overijssel heeft op 7 mei 2019 advies uitgebracht (kenmerk: 2019/0130972);
- het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Hogeveen heeft op 8 mei 2019 (kenmerk: Z.121047/D.202611) aangegeven geen bezwaren te zien tegen het verzoek tot instemming van het winningsplan Coevorden;
- het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Hardenberg heeft op 7 mei 2019 advies uitgebracht (Zaaknummer: 2440915 Documentnummer: 2441089);
- het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Coevorden heeft op 8 mei 2019 advies uitgebracht (kenmerk: 16811-2019);
- het bestuur van het waterschap Vechtstromen heeft op 9 mei 2019 advies uitgebracht (kenmerk: Z - 1921964/19070274);
- De Mijnraad heeft bij brief van 21 mei 2019 (kenmerk: MIJR/19129586) advies uitgebracht.

In aanvulling op het winningsplan hebben de betrokken decentrale overheden tevens de adviezen van SodM, TNO en de Tcbb ontvangen.

5. Beoordeling van de effecten

DGKE-WO / 19124988

Hieronder wordt per onderwerp op hoofdlijnen beschreven wat de NAM hierover in de aanvraag heeft opgenomen. Daarna volgt (indien van toepassing) het advies van de adviseurs en de beoordeling, waarbij op basis van een integrale afweging beargumenteerd wordt of het advies of de aanbeveling wordt overgenomen.

5.1. De effecten van de wijze van winning

Verzoek tot wijziging instemmingsbesluit

Met het vigerende winningsplan Coevorden is op 11 juni 2004 ingestemd. Met dat instemmingsbesluit is ingestemd met een verwachte productieduur van de voorkomens Coevorden DC, Coevorden ZE2C en Coevorden RNMU tot en met 31 december 2019. De NAM geeft aan dat de voorkomens Coevorden DC, Coevorden ZE2C en Coevorden RNMU langer produceren dan in het vigerend winningsplan van 2004 was voorspeld, waarbij het totale productievolume tot en met 2033 binnen de onzekerheidsband van het vigerende winningsplan blijft. Om het volume te kunnen produceren dat in het winningsplan uit 2004 reeds is goedgekeurd als "efficiënte winning", verzoekt de NAM om de verwachte productieduur uit de voorkomens Coevorden DC, Coevorden ZE2C en Coevorden RNMU aan te passen naar 2033. De NAM verwacht een totale eindproductie uit het gasveld Coevorden DC van 20.233 miljoen Nm³ (Normaal kubieke meter) te produceren, uit het gasveld Coevorden ZE2C een totale eindproductie van 12.126 miljoen Nm³ te produceren en uit het gasveld Coevorden RNMU een totale eindproductie van 141 miljoen Nm³ tot en met het jaar 2033 te produceren. Meer dan 96% van de verwachte totale eindproductie uit de voorkomens is al geproduceerd.

De gevraagde verlenging geeft slechts meer tijd om gas te produceren binnen de reeds eerder ingestemde totale volumes. De NAM heeft aangegeven dat de wijze van winning voor alle andere gegevens conform het vigerende winningsplan blijft.

Advies SodM

Het SodM onderschrijft de stelling van TNO dat er geen reden is het advies over planmatig gebruik van de ondergrond uit 2004 te wijzigen: "Het voorgestelde winningsplan Coevorden [...] is niet strijdig met de principes van een planmatig beheer van de ondergrond". Verder geeft SodM aan dat de NAM geen hydraulische stimulaties heeft voorgesteld.

Advies TNO

TNO ziet geen reden het advies over planmatig gebruik uit 2004 te wijzigen: het voorgestelde winningsplan Coevorden [...] is niet strijdig met de principes van een planmatig beheer van delfstoffen.

Advies waterschap Vechtstromen

Het waterschap Vechtstromen adviseert om in het instemmingsbesluit de voorwaarde op te nemen om de winningsduur vanuit de Coevorden voorkomens periodiek te evalueren (zoals eens in de 5 jaar, samenvallend met de meetfrequentie bodemdaling) rekening houdend met de opgetreden bodemdaling en bodemtrilling en de vigerende wetgeving. Tevens adviseert het waterschap om in het instemmingsbesluit de maximale toegestane productievolumes uit de velden en de uiterlijke datum van beëindiging van de gasproductie vast te leggen. Hierdoor moet het voor de burger duidelijk zijn dat gaswinning alleen plaatsvindt onder transparante en duidelijke voorwaarden.

Advies provincie Drenthe

De provincie Drenthe adviseert om in het instemmingsbesluit de maximaal toegestane productievolumes op te nemen en te motiveren waardoor de minister tot deze volumes besloten heeft. Daarnaast adviseert de provincie om in het besluit een einddatum voor de gaswinning Coevorden op te nemen en daarbij ook, indien de minister instemt met het verzoek van de NAM om 2033 als einddatum vast te stellen, dit te motiveren.

Advies provincie Overijssel

De provincie Overijssel heeft geen bezwaar tegen instemming met het verzoek tot wijziging van het winningsplan Coevorden en zien geen strijdigheid met het Overijsselse beleid op de ondergrond en verwacht dan ook geen nadelige effecten voor de omliggende drinkwaterwinning. Wel adviseert de provincie om de gasproductie periodiek te evalueren.

Advies gemeente Hardenberg

De gemeente Hardenberg adviseert de minister om de maximale productievolumes, de einddatum van de winning en maximale bodemdaling in het instemmingsbesluit op te nemen. Tevens wordt geadviseerd om de winningsduur vanuit de Coevorden velden periodiek te evalueren. Het advies is eens in de 5 jaar, rekening houdend met de opgetreden bodemdaling, de vigerende wetgeving en de dan geldende duurzaamheidsambities en ontwikkeling van de energietransitie, de winning te evalueren.

Advies de Mijnraad

De Mijnraad acht het periodiek rapporteren over de voortgang van de winning uit de Coevorden voorkomens van belang in het kader van de doelmatige winning. De Mijnraad adviseert derhalve een periodiek (om de vijf jaar) te rapporteren over de voortgang en prognose van de winning uit het Coevorden voorkomen.

Beoordeling wijze van winning

De vraag moet beantwoord worden of de effecten van de wijze van winning en de daarmee verband houdende activiteiten thans leiden tot een andere beoordeling dan bij het instemmingsbesluit uit 2004. De gevraagde verlenging geeft meer tijd om het productievolume waar reeds mee is ingestemd te produceren.

De NAM heeft een winningsvergunning waaronder de voorkomens Coevorden DC, Coevorden ZE22C en Coevorden RNMU vallen. Op grond van de Mbw heeft de NAM daarmee het recht en de verplichting tot winning van aardgas uit de voorkomens zolang dit veilig en verantwoord kan, mits daaraan een winningsplan ten grondslag ligt waar de minister zijn instemming op heeft gegeven.

De minister heeft gekeken of de winning thans wordt aangemerkt als planmatig. Bij planmatig gebruik en beheer dient er sprake te zijn van een efficiënte winning van de delfstof, waarbij de wijze waarop, het tempo waarmee en de hoeveelheid te winnen delfstof van belang zijn. De beoordeling draait vooral om de vraag of door de mijnbouwonderneming in het winningsplan aangegeven winbaarheidsfactor reëel is, gezien de technische parameters en geologische omstandigheden van het gasveld. Daarnaast dient een andere gebruiksvorm van de ondergrond door de gaswinning niet ongewenst onmogelijk gemaakt te worden. Gelet hierop is de minister van oordeel dat het winningspercentage van het High Case productiescenario, zoals beschreven in het winningsplan 2003, met het aanpassen van de productieduur kan worden gehaald. De minister merkt de wijziging aan als planmatig gebruik en beheer van de ondergrond.

De duur van de winning wordt beschreven in het winningsplan en vastgelegd in het instemmingsbesluit. In het verzoek tot wijziging van het winningsplan Coevorden staat beschreven dat de winning tot en met 2033 wordt voortgezet. Nu de winning op grond van artikel 34, derde lid, van de Mbw overeenkomstig het winningsplan dient plaats te vinden, is de NAM aan de beschreven en in het instemmingsbesluit opgenomen winningsduur gebonden. Vanaf 2034 heeft de NAM geen toestemming meer om door te gaan met de winning op basis van dit instemmingsbesluit. Indien er dan nog gas in het gasveld zit dat de NAM wenst te winnen, zal er opnieuw instemming gevraagd moeten worden.

Ten aanzien van de maximale toegestane productie in het Coevorden gasveld merkt de minister het volgende op. Voor de vaststelling van het maximale productievolume bestaan verschillende methodieken. Daarom beziet de minister vanuit zijn rol als vergunningverlener hoe de randvoorwaarden in zijn instemmingsbesluiten op de winningsplannen zodanig geformuleerd kunnen worden, dat het zowel voor de mijnbouwmaatschappijen als de omgeving helder is wat op dit punt wel of niet is toegestaan op basis van het instemmingsbesluit.

Aan het begin van een winning is het niet exact voorspelbaar hoeveel er uit een gasreservoir gewonnen kan worden. Daarom werd er in winningsplannen die voor 2014 zijn ingediend door de mijnbouwmaatschappijen bij het opstellen van een winningsplan in het algemeen een onzekerheidsmarge van 20% gehanteerd op de productievoorspellingen. Deze marge bepaalt daarmee de maximaal verwachte productie (High Case) en de minimaal verwachte productie (Low Case). De minister hanteert bij de vaststelling van het maximale verwachte productievolume (High Case) een onzekerheidsmarge van 20% over het oorspronkelijke voorspelde productievolume.

De minister hanteert bij de vaststelling van het maximale verwachte productievolume (High Case) voor een voorkomen een onzekerheidsmarge van 20% over de gerealiseerde en de verwachte gasproductie (ultimate recovery).

De oorspronkelijke voorspelling in het winningsplan 2003 voor het voorkomen Coevorden DC bedraagt een productie van 19.119 miljoen Nm³ te verhogen met een onzekerheidsmarge van 20%. Het maximaal te produceren volume dat onder dit instemmingsbesluit valt is derhalve 22.943 miljoen Nm³. Volgens de nieuwe verwachting van de NAM (2018) wordt de totale eindproductie 20.233 miljoen Nm³. Dit blijft binnen de maximaal toegestane eindproductie van 22.943 miljoen Nm³ met inachtneming van de 20% onzekerheidsband uit het laatste winningsplan. Om die reden is de minister van oordeel dat de in het wijzigingsverzoek beschreven winning uit het voorkomen Coevorden DC binnen de bandbreedte van de productievoorspelling van het winningsplan 2004 valt.

De oorspronkelijke voorspelling in het winningsplan 2004 voor het voorkomen Coevorden ZEZ2C bedraagt een productie van 10.983 miljoen Nm³ met een onzekerheidsmarge van 20%. Het maximaal te produceren volume dat onder dit instemmingsbesluit valt is derhalve 13.180 miljoen Nm³. Volgens de nieuwe verwachting van de NAM (2018) wordt de totale eindproductie 12.126 miljoen Nm³. Dit blijft binnen de maximaal toegestane eindproductie van 13.180 miljoen Nm³ met inachtneming van de 20% onzekerheidsband uit het laatste winningsplan. Om die reden is de minister van oordeel dat de in het wijzigingsverzoek beschreven winning uit het voorkomen Coevorden ZEZ2C binnen de bandbreedte van de productievoorspelling van het winningsplan 2004 valt.

De oorspronkelijke voorspelling in het winningsplan 2004 voor het voorkomen Coevorden RNMU bedraagt een productie van 112 miljoen Nm³ met een onzekerheidsmarge van 20%. Het maximaal te produceren volume dat onder dit instemmingsbesluit valt is derhalve 168 miljoen Nm³. Volgens de nieuwe verwachting van de NAM (2018) wordt de totale eindproductie 141 miljoen Nm³. Dit blijft binnen de maximaal toegestane eindproductie van 168 mln. Nm³ met inachtneming van de 20% onzekerheidsband uit het laatste winningsplan. Om die reden is de minister van oordeel dat de in het wijzigingsverzoek beschreven winning uit het voorkomen Coevorden RNMU binnen de bandbreedte van de productievoorspelling van het winningsplan 2004 valt.

Reactie adviezen

De minister is het ermee eens dat mede gelet op transparantie totale productievolume in het instemmingsbesluit duidelijk moeten zijn opgenomen. Tevens dient er geen twijfel te zijn over de winningsduur waarmee is ingestemd en dient duidelijk de toegestane maximale bodemdaling in het instemmingsbesluit opgenomen te zijn. Op basis van het meetplan Zuid Oost Drenthe wordt eens in de 5 jaar een evaluatie uitgevoerd van de bodemdaling. Deze evaluatie wordt beoordeeld door SodM. De bodemdalingmetingen en evaluaties worden geplaatst op nlog.nl. De minister is van oordeel dat een gelijktijdige rapportage over de voortgang en prognose van de winning uit de Coevorden-velden in het licht van het gasverbruik en de energietransitie, een passende manier is om de omgeving, los van een vergunningverleningsproces, van informatie te voorzien over de gaswinning¹. De minister wijst erop dat een dergelijke informatievoorziening past in de Gedragscode die door de sector is vastgesteld en waar ook de NAM zich aan heeft geconformeerd.

Bij beoordeling van een winningsplan beoordeelt de minister of de winning kan worden aangemerkt als efficiënte winning. Wanneer de minister tot dit oordeel komt zijn er geen redenen om dit tussentijds nogmaals te toetsen. De bovengenoemde informatievoorziening zal derhalve niet als voorschrift aan de instemming worden verboden. Daarnaast vindt de minister dat ten behoeve van de informatievoorziening en transparantie het wenselijk is om een jaar voor verwachting van de beëindiging van de winning hierover geïnformeerd te worden. Dit zal als voorschrift in het instemmingsbesluit worden opgenomen.

Eindbeoordeling planmatig beheer

De minister stelt vast dat door de gevraagde wijziging van het instemmingsbesluit de wijze van winning en daarmee ook de beoordeling van de effecten van de wijze van winning niet verandert. Daarbij is de gevraagde wijziging in overeenstemming met een planmatig gebruik en beheer van de ondergrond. Er zijn geen andere gebruiksvormen van de ondergrond voorzien, zodat de aanpassing van de verwachte productieduur een andere gebruiksvorm van de ondergrond niet ongewenst onmogelijk maakt.

¹ Het voorzien van informatie los van het vergunningverleningsproces heeft de minister opgenomen in zijn Kamerbrief van 21 december 2018 –Kamerbrief over toezeggingen Algemeen Overleg mijnbouw' kamerstuknummer 32849-156.

5.2. De effecten van bodembeweging als gevolg van de winning en de maatregelen ter voorkoming van schade

DGKE-WO / 19124988

Bodemdaling

Verzoek tot wijziging instemmingsbesluit

In onderdeel 3.1, pagina 6, van het verzoek tot wijziging, beschrijft de NAM de te verwachten bodemdaling, veroorzaakt door gaswinning uit de voorkomens Coevorden CD, Coevorden ZE22C en Coevorden RNMU. Hierbij maakt de NAM gebruik van de gegevens uit het winningsplan van 2003. In het winningsplan van 2003 verwacht de NAM een bodemdaling van 2 cm tussen 2003 en 2019 en een totale bodemdaling van minder dan 5 cm vanaf de start productie. De geactualiseerde bodemdalingsvoorspellingen laten zien, dat de te verwachten bodemdaling als gevolg van de winning uit de voorkomens niet verschilt van de oorspronkelijke voorspellingen van minder dan 2 cm. De gemeten bodemdaling komt goed overeen met de voorspelling van 2004. De nog te verwachten bodemdaling tot 2033 bedraagt uit de Coevorden-velden minder dan 2 cm, met een totale bodemdaling van minder dan 5 cm. De voorspelling is gebaseerd op gasproductie uit alle door de NAM geproduceerde gasvelden in dit gebied.

Advies SodM

SodM onderschrijft de conclusie van TNO dat het TNO-bodemdalingsadvies uit 2004 nog steeds actueel is: "bodemdaling prognose (is) geverifieerd en de orde van grootte (is) reëel bevonden" en (dat) de maximale totale bodemdaling door gaswinning uit het Coevorden gasveld onder de 5 cm blijft".

"De laatst gemeten bodemdaling valt binnen de onzekerheidsmarges aan de voorspelling in het laatste winningsplan van 2003". Verder wordt van de NAM verwacht dat zij opereert conform de wettelijke voorschriften voor het indienen en uitvoeren van meetplannen.

Advies TNO

TNO heeft de bodemdalingsprognose geverifieerd en reëel bevonden. TNO heeft tevens controle berekeningen uitgevoerd met data uit het vigerende winningsplan en bevestigd dat het advies uit 2004 nog steeds actueel is.

Advies waterschap Vechtstromen

Het waterschap Vechtstromen geeft in haar advies aan dat bij een bodemdaling van maximaal 5 cm er geen invloed zal zijn op het watersysteem. Tevens adviseert het waterschap om de verwachte totale bodemdaling vanaf de start van de gaswinning in 1950 vast te leggen. In het winningsplan staat dat de verwachte totale bodemdaling vanaf de start van de gaswinning minder dan 5 cm bedraagt. Deze mate van bodemdaling over de gehele duur van winning heeft naar verwachting, geen significante gevolgen voor het watersysteem. Het waterschap gaat ervan uit dat de gaswinning wordt stopgezet indien er indicaties zijn dat de bodemdaling boven de 5 cm uitkomt.

Advies gemeente Coevorden

De gemeente Coevorden adviseert dat wanneer uit nieuwe metingen blijkt dat er negatieve afwijkingen van de prognoses zijn geconstateerd, er door de NAM adequate maatregelen genomen zullen worden. De gemeente Coevorden adviseert om hiervan gezamenlijk met het waterschap in kennis te worden gesteld en dat de gemeente betrokken wordt bij de verder te nemen acties.

Advies gemeente Hardenberg

De gemeente Hardenberg adviseert om de winning direct stop te zetten wanneer uit de hoogtemetingen blijkt dat de bodemdaling meer is dan de maximale 5 cm. Nagegaan moet worden wat de oorzaak van de daling is. De winning kan alleen worden hervat als deze veilig en verantwoord is.

Beoordeling bodemdaling

De minister stelt vast dat het aannemelijk is dat de bodemdaling conform de prognose in het winningsplan 2003 verloopt en de toegestane bodemdaling niet zal overschrijden. Bij de productie van gas neemt de druk in het gasveld af. De mate waarin deze druk afneemt per volume-eenheid hangt af van de gassamenstelling. De drukdaling is de belangrijkste parameter in de berekening van de bodemdaling en het seismisch risico. De drukdaling verandert niet ten opzichte van het vigerende winningsplan. De minister merkt op dat er een aantal monitoringsverplichtingen gelden. Allereerst is in artikel 30 van het Mbw opgenomen dat de uitvoerder metingen verricht naar bodembeweging ten gevolge van het winnen van delfstoffen. De metingen dienen te worden uitgevoerd volgens een meetplan. Het meetplan omvat de duur van de gaswinning en de daarop volgende 30 jaar (artikel 41, eerste lid, van de Mbw), waarbij de NAM gedurende de gaswinning en de daaropvolgende 5 jaar het meetplan jaarlijks dient te actualiseren. De bodemdaling voor de voorkomens Coevorden DC, Coevorden ZE22C en Coevorden RNMU wordt gemeten volgens het meetplan voor Noord-Nederland. Het meetplan wordt jaarlijks ter instemming aan het SodM gestuurd. Het meetplan Zuid Oost Drenthe is gepubliceerd op www.nlog.nl (via het tabblad Mijnbouw effecten/Bodemdaling/Geodetische meetregisters en GPS metingen). Mocht de periodiek gemeten bodemdaling door gaswinning significant afwijken van de huidige voorspelling dan mag de NAM bij overschrijding van de verwachte bodemdaling de winning niet voortzetten op basis van dit winningsplan. Hetgeen de gemeente Hardenberg hieromtrent adviseert is al wettelijk vastgelegd en juridisch verplicht.

Reactie adviezen

Met de instemming met het winningsplan worden alle grenzen uit het winningsplan vastgelegd, inclusief de in het winningsplan geprognostiseerde bodemdaling. De gemeente Coevorden wenst dat de NAM het waterschap en de gemeente bij overschrijding van de bodemdaling tijdig informeert zodat zij op de hoogte zijn en op basis van de informatie maatregelen genomen kunnen worden. Indien een wijziging van de verwachte bodemdaling optreedt, kan de NAM de winning niet voortzetten conform dit winningsplan en moet de NAM een nieuw winningsplan indienen. Het is dan ook niet noodzakelijk hierover een voorschrift aan het instemmingsbesluit te verbinden.

Bodemtrilling

Verzoek tot wijziging instemmingsbesluit

Voor het bepalen van de kans op geïnduceerde bevingen als gevolg van het winnen van gas uit de voorkomens Coevorden DC, Coevorden ZE22C en Coevorden RNMU, heeft de NAM een risicoanalyse uitgevoerd conform de Leidraad Seismische Risicoanalyse (hierna: SRA): 'Methodiek voor risicoanalyse omtrent geïnduceerde bevingen door gaswinning'. De voorkomens Coevorden DC, Coevorden ZE22C en Coevorden RNMU bevinden zich volgens de NAM in de laagste categorie, categorie I van de risicomatrix. Toch is de NAM voornemens om in 2018 een accelerometer te plaatsen boven het oostelijk deel van het Coevorden ZE22C veld.

Advies SodM

SodM is het met de NAM en TNO eens dat Coevorden RNMU en Coevorden ZEZ2C uitkomen in risicocategorie 1.

Voor het bepalen van de seismische risicocategorie van het Coevorden DC veld blijkt de ondergrond factor 'kans op beving of waargenomen bevingen' de beslissende factor. Ook in geval dat de waargenomen bevingen niet aan het Coevorden DC veld zouden worden toegeschreven, ligt dit veld vlak onder de grenswaarde voor risicocategorie 2. Het Coevorden DC veld heeft een hogere score voor de ondergrond factor dan het ZEZ2C voorkomen door een hogere berekende magnitude van de 'realistisch sterkste beving'. Er zijn vier bevingen in het gebied die mogelijk geassocieerd zijn met het Coevorden gasveld. TNO en de NAM zijn het erover eens dat ook als een beving aan een van de velden wordt toegekend, het toch niet kan worden uitgesloten dat die beving eigenlijk bij een ander veld hoort. Hierdoor is SodM van mening dat door de onzekerheid het niet kan worden uitgesloten dat het Coevorden DC veld toch een bevend veld is en daarmee tot risicocategorie 2 kan behoren.

Advies TNO

In het vigerende winningsplan uit 2003 is het Coevorden gasveld qua seismische risico ingedeeld in categorie B: *Andere velden waar aardtrillingen met magnitudes kleiner dan 3,0 zijn opgetreden*. De NAM vermeldt daarbij dat gemiddeld jaarlijks twee trillingen boven de 1,5 op de schaal van Richter kunnen optreden. TNO merkt op dat sinds 2003 er één beving met een magnitude van 0,8 (uit 2006) gerelateerd is aan het Coevorden veld, ruim onder het voorspelde gemiddelde van de toentertijd seismische risico inschatting. Sinds 2016 geldt een nieuwe systematiek om het seismisch risico te bepalen. TNO heeft op 13 juli 2018 advies uitgebracht (AGE 19-10.065) over het seismische risico van het huidige winningsplan gerelateerd aan de nieuwe systematiek en ziet geen reden om dit advies te wijzigen.

Advies waterschap Vechtstromen

Het waterschap Vechtstromen geeft in hun advies aan, met het advies van het SodM en de toezegging van dhr. Atema (de NAM) over het onmiddellijk beëindigen van gaswinning bij een beving van 3.0 Magnitude of meer, geen bezwaar te zien tegen de winning als gevolg van bodemtrilling.

Advies gemeente Hardenberg

De gemeente Hardenberg adviseert om wanneer er een aardbeving binnen het veld optreedt de winning direct stil te leggen. De winning kan worden hervat als deze veilig en verantwoord is. De NAM heeft toegezegd dat wanneer een aardbeving optreedt van magnitude 3.0 of hoger, te stoppen met de gaswinning uit het veld. Ook is toegezegd om te stoppen als meerdere trillingen optreden met kleinere magnitudes die tot schade kunnen leiden. De gemeente Hardenberg adviseert om deze toezeggingen op te nemen als voorwaarden in het besluit.

Beoordeling bodemtrilling

Gasvelden kunnen in het kader van de SRA geclassificeerd worden in drie risicocategorieën: categorie I, categorie II en categorie III. Hierbij is het risico op schade door een beving in risicocategorie I kleiner dan in risicocategorie II en in risicocategorie II weer kleiner dan in risicocategorie III.

De risicocategorie wordt bepaald door de combinatie van scores op zowel ondergrondse (kans op optreden) en bovengrondse factoren (mogelijk effect van een beving) die de hoogte van het risico (kans x effect) kunnen beïnvloeden. Om

die reden is er geen algemene duiding per risicocategorie te geven. Een veld kan hierdoor bijvoorbeeld in categorie II uitkomen doordat of de kans op sterkere groundbeweging groter is, of omdat er veel kwetsbare gebouwen of industrie in de omgeving is, of door een combinatie van gemiddelde ondergrondse en bovengrondse factoren.

De minister stelt vast dat het seismisch risico voor voorkomens Coevorden ZE22C en Coevorden RNMU tot de laagste risicocategorie I behoort en de gevraagde wijziging van het instemmingsbesluit voor bovengenoemde twee voorkomens niet leidt tot een andere beoordeling van de effecten van bodembewegingen in relatie tot het vigerende instemmingsbesluit.

De minister stelt voorts vast dat het seismisch risico voor het voorkomen Coevorden DC op basis van onzekerheid tot toekenning van waargenomen bevingen aan een voorkomen, tot risicocategorie II behoort. Dit betekent dat lichte constructieve schade kan optreden. De minister stelt tevens vast dat de maximaal berekende trilling in schadeklasse niet afwijkt van de berekende maximale trilling in het winningsplan 2003. Op grond van de huidige inschatting met een magnitude 4,0 van de Mmax voor Coevorden DC kunnen haarscheurtjes in constructieve delen van gebouwen niet worden uitgesloten. De minister weegt mee dat een aardbeving ten gevolge van gaswinning waarbij de Mmax wordt bereikt zeer klein is. In Nederland heeft zich tot op heden nog geen enkele keer een beving voorgedaan met de op grond van stap 2 van de SRA maximaal berekende kracht. Desondanks valt een beving met een dergelijke kracht niet uit te sluiten.

De minister stelt vast dat de verzochte wijziging van het instemmingsbesluit niet leidt tot een andere beoordeling van de effecten van de bodembeweging ten gevolge van de winning en de maatregelen ter voorkoming van schade door bodembeweging, dan de beoordeling in 2004 voor de voorkomens Coevorden ZE22C en Coevorden RNMU. Het Coevorden DC voorkomen valt, als het wordt geclassificeerd als een bevend veld in risicocategorie II. Tijdens instemming met het winningsplan uit 2003 bestond de indeling in risicocategorie niet op exact dezelfde wijze. In 2004 is de conclusie getrokken dat de voorkomens tot risicocategorie B behoren. Deze risico categorie vertoont veel overeenkomsten met de huidige risicocategorie II. Gelet op de indeling in risicocategorie II stelt de minister vast dat de verzochte wijziging van het instemmingsbesluit niet leidt tot een andere beoordeling dan in het instemmingsbesluit uit 2004.

De minister is op de hoogte van de toezegging van de NAM om de winning te stoppen als zich een beving voordoet met een magnitude boven 3.0 op de schaal van Richter.

De instemming van de minister is gebaseerd op een beoordeling van het gehele winningsplan. De beoordeling van de gevolgen van aardbevingen is hier onderdeel van. Deze beoordeling is niet beperkt tot de beoordeling van alleen de Mmax, maar is gebaseerd op het (ruimere begrip) seismisch risico (effecten voor omwonenden). Het seismisch risico geeft de minister geen aanleiding om een voorschrift aan de instemming te verbinden. Dat neemt niet weg dat de NAM verderstrekkende afspraken kan maken met de regio.

Natuur en Milieu

Verzoek tot wijziging van het instemmingsbesluit

Nadelige effecten op natuur en milieu door bodemdaling of bodemtrilling worden, op grond van de geringe bodemdaling en de kleine kans op een beving niet door de NAM verwacht. Directe effecten van bodemdaling op beschermde natuur is niet

aan de orde omdat de activiteit plaatsvindt in de ondergrond. Wel kan de gaswinning en bijkomende bodemdaling indirecte gevolgen hebben voor beschermde natuurwaarden doordat eventuele bodemdaling de waterhuishouding aan het oppervlak kan beïnvloeden. Het relatieve waterpeil wordt beïnvloed door de bodemdaling als gevolg van de gaswinning. Het waterschap is verantwoordelijk voor het watersysteem in het beheersgebied. Wanneer het beheer onvermijdelijk te maken meebrengt als gevolg van de gaswinning, dan rust op NAM de verplichting die schade overeenkomstig de regels van het burgerlijk recht te vergoeden.

De verwachte bodemdaling van de winning uit het Coevorden gasveld in het winningsplan Coevorden bedraagt cumulatief minder dan 5,0 cm. De verwachte bodemdaling door de winning bedraagt minder dan 2 cm.

Advies SodM

Het risico op eventuele nadelige gevolgen voor mens en milieu door voortzetting van de (staart)productie wordt door SodM als beperkt gezien. De Coevorden voorkomens bevinden zich niet in een Natura 2000 gebied, ook zijn er geen waterwinlocaties en -gebieden boven de velden. Eigen gebruik en affakkelen/afblazen is minder dan 5% van de jaarlijkse gasproductie. Aangezien er geen hydraulische stimulaties wordt voorgesteld worden er ook geen hulpstoffen in verband met dit type stimulatie in de ondergrond gebracht. SodM concludeert op grond van bovenstaande dat het risico op nadelige gevolgen voor het milieu door voortzetting van de productie tot eind 2033 beperkt is.

Advies provincie Overijssel

De provincie Overijssel ziet geen gevolgen voor de waterhuishouding en de natuur. Aangezien er geen nieuwe boringen en geen nieuwe mijnbouwlocaties zijn voorzien, verwacht de provincie dat het effect van de gasproductie op de natuur als gevolg van het verlengen van de gasproductie niet zal toenemen.

Beoordeling natuur en milieu

Een effect van bodemdaling kan zijn dat het grondwaterpeil in relatieve zin wordt beïnvloed, dat wil zeggen dat het water hoger kan komen te staan ten opzichte van het maaiveld. Dit zou kunnen leiden tot vernatting en daarmee tot gevolgen (nadelig en voordelig) voor natuur en milieu. Het waterschap kan deze gevolgen tegengaan door het waterpeil aan te passen.

Gezien de geringe bodemdaling die wordt verwacht als gevolg van de gaswinning van minder dan 5 cm in het diepste deel van de bodemdalingsschotel, constateert de minister dat er geen effecten op de waterhuishouding als gevolg van de bodemdaling door gaswinning worden verwacht. Verder liggen de voorkomens niet binnen het invloed gebied van een Natura 2000-gebied of overige milieubeschermingsgebieden, zoals grondwaterbeschermingsgebieden en waterwingebieden. Om die reden verwacht de minister geen nadelige effecten op natuur en milieu door gaswinning uit de voorkomens Coevorden DC, Coevorden ZE22C en Coevorden RNMU.

De minister constateert dat de wijziging van de verwachte duur van de gaswinning en het verwachte productievolume uit het gasveld Coevorden, niet leidt tot een grotere bodemdaling of een grotere kans op bodemtrilling, dan in het winningsplan uit 2003 is opgenomen en waarmee is ingestemd. De bodemdaling is gering en blijft binnen de marges die in 2004 zijn toegestaan. De effecten op natuur en milieu worden door de voortzetting van de gaswinning uit het gasveld

Coevorden niet anders of groter dan de effecten die in het winningsplan uit 2004 in beeld zijn gebracht en waarmee de minister heeft ingestemd.

DGKE-WO / 19124988

Conclusie bodembeweging

De minister stelt vast dat de door de NAM verzochte aanpassing van de verwachte productieduur voor het gasveld Coevorden, niet leidt tot een andere beoordeling van de effecten van bodembeweging als gevolg van de winning dan bij de beoordeling van het winningsplan uit 2003 is gebeurd.

5.3. Risico's voor de veiligheid en schade

Verzoek tot wijziging instemmingsbesluit

Het verzoek tot wijziging bevat een SRA. Omdat de M_{max} (maximaal te verwachten bodembeweging) hoger is dan 2,5 is met een risico-matrix de kans op aardbevingen met significante schade bepaald. De analyse geeft aan dat de risico's voor bevolkingsdichtheid, industriële inrichtingen, speciale gebouwen, vitale infrastructuur en dijken voor de voorkomens Coevorden ZE22C en Coevorden RNMU door voortzetting van productie binnen de oorspronkelijke volumegrenzen, in de laagste risicogroep valt (categorie I). Om die reden is de NAM van mening dat er geen additionele maatregelen nodig zijn.

Voor het voorkomen Coevorden DC geeft de analyse aan dat de risico's voor bevolkingsdichtheid, industriële inrichtingen, speciale gebouwen, vitale infrastructuur en dijken door voortzetting van productie, binnen de oorspronkelijke volumegrenzen, in risicocategorie II valt. Een beving in dit voorkomen kan leiden tot licht constructieve schade.

Advies SodM

Op basis van de huidige inschatting, met een magnitude 4,0 van de M_{max} voor het voorkomen Coevorden DC, kunnen haarscheurtjes in constructieve delen bij enkele van de meeste kwetsbare gebouwen niet worden uitgesloten. Daarom adviseert SodM om als voorwaarde de NAM te verzoeken om voor het Coevorden DC voorkomen te voldoen aan de monitoringsverplichtingen en de verplichting van een seismisch-risicobeheersplan die horen bij de risicocategorie 2 classificatie.

Advies Tcbb

De Tcbb geeft aan dat bij een bodemdaling van maximaal 5 cm redelijkerwijs geen schade aan gebouwen in of nabij het winningsgebied te verwachten is. Gelet op de aard en omvang van de beoogde winning is daarbij naar het oordeel van de Tcbb in het meetplan voorzien in een adequate monitoring van eventuele bodembeweging. De Tcbb ziet dan ook geen aanleiding om aanvullende maatregelen te adviseren. Wat betreft bodemtrilling geeft de Tcbb aan dat plaatsing in de laagste risicocategorie (SRA Cat. I) inhoudt dat de kans op geïnduceerde aardbevingen en schade als gevolg daarvan beperkt is. Mocht er toch een geïnduceerde aardbeving optreden dan is de eventuele schade die daardoor ontstaat voor het merendeel van cosmetische aard met een kleine kans op lichte constructieve schade. Plaatsing in SRA Cat. II houdt in dat constructieve schade niet kan worden uitgesloten. Bij een SRA Cat. II behoort een monitoringsverplichting en het opstellen van een seismisch risicobeheersplan door de operator (de NAM).

Advies gemeente Coevorden, gemeente Hardenberg, provincie Overijssel,
provincie Drenthe en waterschap Vechtstromen

DGKE-WO / 19124988

In het kader van mogelijke schade ten gevolge van eventuele bodemtrillingen adviseren de genoemde decentrale overheden om:

- haast te maken met het opstellen van een schadeprotocol, waarin naar onze mening ook de onafhankelijke schadebeoordeling en afhandeling geborgd moet worden;
- opzetten van een goed en adequaat seismisch netwerk waarmee bodembeweging gemeten en gemonitord kan worden;
- aan het winningsplan vooralsnog de voorwaarde te verbinden dat eventuele schadeclaims door de NAM vlot en adequaat afgehandeld zullen worden.

Het waterschap Vechtstromen geeft in het advies aan geen schade te verwachten aan het watersysteem zelf door bodemdaling of dat de kunstwerken in het systeem hierdoor worden beïnvloed.

Tevens adviseren de decentrale overheden om te zorgen dat het landelijk schadeprotocol voor gaswinning uit kleine velden op land zo spoedig mogelijk in werking treedt. Het voorgestelde schadeprotocol beoogt een laagdrempelige, transparante en snelle afhandeling van mijnbouwschade waarbij mogelijke onzekerheden over het causaal verband tussen schade en de mijnbouwactiviteit niet voor de rekening en risico van de burger worden gelaten. In het schadeprotocol wordt hieraan een nadere invulling gegeven, door onder meer het vaststellen van een beoordelingsgebied rondom het epicentrum van een aardbeving en het vastleggen van een onafhankelijke en deskundige beoordeling van het al dan niet aanwezig zijn van een causaal verband.

Advies waterschap Vechtstromen, gemeente Hardenberg, provincie Drenthe en provincie Overijssel

In het advies van het waterschap Vechtstromen adviseren zij de minister met betrekking tot de communicatie om zorgvuldig en transparant met de omgeving te communiceren over de seismische risicoanalyse en over schadeafhandeling. Ook geven zij aan dat de NAM tijdig en transparant moet communiceren over het winningsplan tijdens de gehele gaswinning met alle betrokken partijen, inclusief bewoners in het betreffende gebied. Daarnaast wordt geadviseerd om de NAM te verplichten de verwachte bodemdaling in de omgeving en de voorspelde kans op aardbevingen op een heldere manier inzichtelijk te maken voor een breed publiek. Tevens adviseren de decentrale overheden de minister om aan het instemmingsbesluit - in afwachting van een onafhankelijke landelijke aanpak afhandeling mijnbouwschade en het landelijk schadeprotocol voor gaswinning uit kleine velden - de voorwaarde te verbinden dat de NAM verplicht is om een bouwkundige vooropname uit te voeren voor het gebied dat binnen het invloed gebied van de winning valt, of conform het advies van de Tcbb van 2 november 2018 een verdichting van het monitoringsnetwerk van versnellingsmeters voor te schrijven. Gelet op de eerder genoemde adviezen van het SodM en TNO is de kans op schade als gevolg van een beving niet uit te sluiten. Om tot een juiste beoordeling te komen van mogelijk schade door gaswinning acht de provincie een representatieve bouwkundige vooropname van bouwwerken wenselijk. Deze vooropname kan achterwege blijven indien het monitoringsnetwerk voldoet aan de criteria genoemd in het Tcbb advies van 2 november 2018.

Advies gemeente Hardenberg

Aanvullend adviseert de gemeente Hardenberg tevens om in het besluit de voorwaarde op te nemen dat de NAM de locaties van de te plaatsen seismometers

en versnellingsmeters bepaalt in overleg met het KNMI. Tevens moet de NAM een seismisch risicobeheersplan opstellen. Ook adviseert de gemeente om in het instemmingsbesluit op te nemen, in afwachting van een onafhankelijk landelijke aanpak afhandeling mijnbouwschade en het landelijk schadeprotocol voor gaswinning uit kleine velden, de voorwaarde te verbinden dat de NAM verplicht is om conform het advies van de Tcbb een verdichting van het monitoringsnetwerk van versnellingsmeters voor te schrijven.

Advies gemeente Coevorden

De gemeente Coevorden geeft aan dat gaswinning gepaard kan gaan met nadelige gevolgen voor haar inwoners door hinder, overlast en schade aan hun eigendommen. De gemeente adviseert om zorg te dragen voor een goede verdeling van lusten en lasten bij mijnbouwactiviteiten, waarbij er ook baten terugvloeien naar het gebied. Tevens adviseert de gemeente Coevorden met nadruk dat instemming met het verzoek om wijziging van het instemmingsbesluit gepaard gaat met de voorwaarde dat er goede communicatie met inwoners plaatsvindt, zodat duidelijk is dat gaswinning alleen plaatsvindt onder voorwaarden (volgens het ja, mits principe), waarbij nadelige gevolgen van de gaswinning door de NAM worden bewaakt, onderzocht en zoveel mogelijk worden voorkomen. De gemeente hecht grote waarde aan dat onze inwoners vroegtijdig (zorgvuldig) en goed (consistent, transparant en publieksvriendelijk) worden geïnformeerd over de (mogelijke gevolgen van) het gaswinningsplan Coevorden. Hiermee moet onnodige onrust en/of bezorgdheid bij onze inwoners worden weggenomen.

Beoordeling risico's voor de veiligheid en schade

De minister heeft de risico's voor de veiligheid voor omwonenden of het voorkomen van schade aan gebouwen of infrastructurele werken of de functionaliteit daarvan, en de risico's voor het milieu en de natuur beoordeeld. De risicocategorie wordt bepaald door de combinatie van scores op zowel ondergrondse (kans op optreden) en bovengrondse factoren (mogelijk effect van een beving) die de hoogte van het risico (kans x effect) kunnen beïnvloeden. De SRA zoals opgenomen in het verzoek tot wijziging van het instemmingbesluit beziet de eventuele risico's voor omwonenden, gebouwen of infrastructurele werken of de functionaliteit daarvan. Invloedfactoren die onderdeel zijn van SRA betreffen bevolkingsdichtheid, de aanwezigheid van industriële inrichtingen, speciale gebouwen (zoals ziekenhuizen), vitale infrastructuur en dijken. De scores van deze invloedfactoren in combinatie met een kans op bodemtrilling, komen voor de voorkomens Coevorden ZE2C en Coevorden RNMU uit in risicocategorie I wat de laagste risicocategorie is. De score komt voor het voorkomen Coevorden DC uit in risicocategorie II

De minister stelt mede op basis van het advies van het SodM vast dat de gevraagde wijziging van het instemmingsbesluit voor de voorkomens Coevorden DC, Coevorden ZE2C en Coevorden RNMU niet leidt tot een andere beoordeling van de risico's voor omwonenden, gebouwen of infrastructurele werken. Wel merkt de minister op dat bij een SRA Cat. II een monitoringsverplichting behoort en het opstellen van een seismisch risicobeheersplan door de operator (NAM). Dit laatste zal als voorschrift in dit instemmingsbesluit worden opgenomen.

De minister is zich bewust van de omgeving waarin mijnbouwactiviteiten plaatsvinden en onderschrijft het belang van de in paragraaf 5.3 opgenomen adviespunten. Bij de beoordeling van de adviezen is van belang te weten dat de af te wegen belangen en relevante feiten in het licht staan van het volgens de wet te

nemen besluit. De aanvraag inclusief de adviezen worden getoetst en gewogen in het licht van de in de Mbw opgenomen toetsingsgronden. Uitsluitend die onderdelen van een advies die relevant zijn voor de beoordeling van een aanvraag aan de hand van de in de Mbw opgenomen gronden, kunnen door de minister bij zijn besluit worden betrokken en kunnen eventueel leiden tot voorschriften aan het besluit. Onderdelen van een advies die zien op andere zaken dan waar de toetsingsgronden op zien, kunnen formeel juridisch geen rol spelen in het besluit van de minister en leiden dus niet tot het opnemen van een voorschrift in het besluit.

De minister heeft bij brief van 8 juli 2019, gericht aan de Voorzitter van de Tweede Kamer (vergaderjaar 2018/19, 32 849 nr. 188) het eens te zijn met het advies van de Tcbb om een Commissie Mijnbouwschade in te stellen met als taak de onafhankelijke afhandeling te borgen van alle mijnbouwschades in Nederland, met uitzondering van de schades door de gaswinning Groningen. De minister deelt ook de behoefte aan een adequate uitvoeringsorganisatie ter ondersteuning en onder aansturing van de Commissie Mijnbouwschade, en zal hiervoor ook zorgdragen. De minister zal het reeds bestaande Landelijk Loket Mijnbouwschade omvormen tot het centrale meldpunt van de Commissie Mijnbouwschade en bij betrokken instanties - zoals gemeenten, provincies en waterschappen - hieraan ook een bredere bekendheid geven. Voor burgers die schade willen claimen betekent dit dat zij bij één meldpunt terecht kunnen en zelf niet hoeven na te gaan welke mijnbouwactiviteit mogelijk oorzaak is van hun schade.

De minister merkt op dat, zoals toegelicht in de brief van de minister aan de Tweede Kamer van 21 december 2018 (Kamerstukken II 2017/18, 32849, nr 156), een bouwkundige nulmeting aan gebouwen beperkte waarde heeft voor de schadeafhandeling. De minister zal vanaf nu vooral inzetten op de aanwezigheid van voldoende versnellingsmeters, als de betreffende mijnbouwactiviteit daar aanleiding toe geeft en er te weinig versnellingsmeters in de regio aanwezig zijn. In het kader van het winningsplan Hardenberg, waaraan de minister op 3 december 2018 instemming verleende, heeft de NAM op 12 juli 2019 een plan van aanpak voor de seismische monitoring ingediend voor het gehele gebied van de winningen rond Hardenberg, Coevorden en Schoonebeek. Dit plan van aanpak is na overleg met de gemeente Hardenberg en de provincie Overijssel tot stand gekomen en beschrijft het bijplaatsen van 7 versnellingsmeters. Aan dit plan van aanpak wordt momenteel uitvoering gegeven. De minister oordeelt dat het plan waaraan reeds uitvoering wordt gegeven leidt tot een voldoende monitoring in het gebied en er geen aanleiding bestaat om in dit instemmingsbesluit een additioneel voorschrift op te nemen ten aanzien van de seismische monitoring.

De minister ziet, mede gelet ook op de kans van beven en het ontstaan van schade, geen aanleiding om de gevraagde wijziging van het instemmingsbesluit te weigeren totdat de inrichting van de landelijke schaderegeling voor kleine gasvelden op land definitief zijn beslag heeft gekregen.

De Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State heeft onder meer in haar uitspraak over het instemmingsbesluit met het winningsplan Oppenhuizen geoordeeld (19 april 2017, ECLI:NL:RVS:2017:1096, r.o.16 e.v.) dat in artikel 6:177, eerste lid, van het Burgerlijk Wetboek is bepaald dat de exploitant van een mijnbouwwerk aansprakelijk is voor schade als gevolg van beweging van de bodem als gevolg van de aanleg of de exploitatie van dat werk. Dit betekent dat de NAM als zij gebruik maakt van haar vergunning, verplicht is eventuele door die

gaswinning veroorzaakte schade te vergoeden. Tevens is er ingevolge artikel 135 van de Mijnbouwwet een Waarborgfonds mijnbouwschade. Op grond van artikel 137 van die wet kan een natuurlijke persoon bij wie schade is opgetreden als gevolg van mijnbouwactiviteiten onder omstandigheden in aanmerking komen voor schadevergoeding ten laste van het waarborgfonds, bijvoorbeeld als de betrokken mijnbouwondernemer failliet is verklaard of heeft opgehouden te bestaan. Gelet op deze wettelijke regelingen is voorzien in een adequate vergoeding van eventuele schade als gevolg van de gaswinning.

6. Eindbeoordeling

Gelet op artikel 36, derde lid en artikel 34, vierde lid, onder b van de Mijnbouwwet komt de minister samenvattend tot de volgende beoordeling van het verzoek tot wijziging van het instemmingsbesluit.

De minister komt tot de conclusie dat het verzoek tot wijziging van het instemmingsbesluit, om de productieduur van het gasveld Coevorden aan te passen naar 2033 niet leidt tot een andere beoordeling van de effecten op de wijze van winning, bodembeweging en de risico's voor omwonenden, gebouwen of infrastructurele werken of de functionaliteit daarvan.

De minister is van oordeel dat met het aanpassen van de productieduur, zoals is beschreven in het verzoek tot wijziging van het instemmingsbesluit, de winning als planmatige winning gekwalificeerd kan worden. De minister onderstreept het belang van informatievoorziening over de voortgang van de gaswinning die los staat van de vergunningverlening.

De minister is van oordeel dat de gevraagde wijziging van het instemmingsbesluit niet leidt tot een andere beoordeling van de risico's voor omwonenden, gebouwen of infrastructurele werken. Tevens oordeelt de minister dat er, gezien de reeds op handen zijnde uitbreiding van het seismisch monitoringsnetwerk met zeven versnellingsmeters, er geen aanleiding is om een separaat voorschrift daartoe opnemen naast het reeds bestaande voorschrift in het instemmingsbesluit Hardenberg. Daarnaast verwacht de minister geen nadelige effecten op natuur en milieu door gaswinning uit het gasveld Coevorden.

7. Besluit:

Gelet op de inhoud van het door de NAM ingediende verzoek tot wijziging van het instemmingsbesluit voor het winningsplan Coevorden en de hierover ingewonnen adviezen en

gelet op de artikelen 34, derde lid, en 36, derde lid van de Mbw;

Besluit de minister het instemmingsbesluit van de toenmalige Minister van Economische Zaken van 11 juni 2004 (kenmerk: ME/EP/UM/4019018), als volgt te wijzigen.

De artikelen 2 en 4 vervallen.

Ingevoegd wordt een nieuw artikel 2 dat luidt als volgt:

Artikel 2 (nieuw)

De minister stemt in met het door de Nederlandse Aardolie Maatschappij B.V. op 29 mei 2018 ingediende verzoek tot wijziging van het instemmingsbesluit Coevorden met dien verstande dat de instemming wordt gegeven tot en met 31

december 2033 voor de voorkomens Coevorden DC, Coevorden ZE22C en Coevorden RNMU met inachtneming van de in onderstaande tabel opgenomen maximale productievolumes.

DGKE-WO / 19124988

Gasvoorkomens	Totaal geproduceerde en nog maximaal te produceren gas in miljoen Nm ³
Coevorden DC	22.943
Coevorden ZE22C	13.180
Coevorden RNMU	168

Artikel 3 wordt als volgt gewijzigd:

De NAM brengt de minister minimaal één jaar voor de verwachte datum van beëindiging van de winning uit de voorkomens Coevorden DC, Coevorden ZE22C en Coevorden RNMU van deze datum op de hoogte.

Ingevoegd wordt een nieuw artikel 4 dat luidt als volgt:

Artikel 4

Uiterlijk 12 weken na de inwerkingtreding van dit besluit dient de Nederlandse Aardolie Maatschappij B.V. bij de minister een seismisch risicobeheersplan in waarin de Nederlandse Aardolie Maatschappij B.V. aangeeft wat de procedure is die de NAM in acht zal nemen als er zich een beving in het gebied heeft voorgedaan.

De Minister van Economische Zaken en Klimaat,
namens deze,

MT-lid Directie Warmte en Omgeving

Bezwaar maken?

Tegen dit besluit kan binnen zes weken na bekendmaking van dit besluit een bezwaarschrift worden ingediend, door degene wiens belang rechtstreeks bij dit besluit is betrokken.

Het bezwaarschrift moet worden ingediend bij de minister van Economische Zaken en Klimaat, directie Wetgeving en Juridische Zaken, Postbus 20401, 2500 EK Den Haag en bevat ten minste:

- de naam en het adres van de indiener;
- de datum van ondertekening;
- het kenmerk of een omschrijving van het besluit waartegen het bezwaar is gericht;
- de gronden van het bezwaar.